

LESNÉ HORIZONTY

Informačné listy pre učiteľov

www.lesnapedagogika.sk +421 45 5314 268 info@lesnapedagogika.sk

Úvod

Milí pedagógovia, tento rok si lesníci pripomínali 250-te výročie narodenia významnej lesníckej osobnosti, ktorá je označovaná aj ako „otec slovenského lesníctva“. Jozef Dekret Matejovie sa narodil 12. júla 1774 v Dobroči pri Brezne nad Hronom. Pochádzal zo 7 detí. Priezvisko (prídomek) Matejovie mal po starom otcovi. Jeho rodina patrila k drevorubačom – lesným robotníkom (handelníkom), ktorí bývali pri Bielom a Čiernom Hrone v okolí Brezna v osadách, ktoré sa nazývali handle. Prísny pracovitý otec ho ako 6-ročného poslal študovať na 8 rokov do Brezna a dedinský chlapec štúdium ukončil úspešne. Po skončení štúdií začal dobrovoľníckou pomocnou prácou v Banskej Bystrici pri lesmajstrovi p. Lahnerovi, lesníkovi z praxe, ktorý zabezpečil jeho odborný rast pre nedostatok lesníckych škôl. Dekrét sa vzdelával samoštúdiom nemeckej lesníckej vedy. V úradnej reči používal slovenčinu, za čo bol maďarskými úradmi často karhaný. Počas bohatej lesníckej praxe sa vypracoval na komorského lesmajstra, chránenca budínskeho lesného inšpektora Františka Duška, s ktorého podporou zachraňoval vydrancované komorské lesy na Pohroní v dôsledku rozvíjajúceho sa baníctva a jeho potrieb dreva v prvej tretine 19. storočia. Bol veľký priekopník a inovátor svojej doby a viedol k novému chápaniu významu lesa. Obnovoval lesy prirodzeným zmladzovaním a inovatívnou **umelou výsadbou**. Presadzoval moderné metódy v lesníctve ako ťažbu pílou (1825) a **dopravu dreva** hlavne vodnou cestou, či „ryznami“ (drevené dráhy), odmietal holoruby. Nadväzne na to, riešil aj závažné sociálne potreby drevorubačov. Vďaka jeho **vášni k mapovaniu a zameriavaniu lesa** zostavil knihu s presným popisom

**JOZEF 1774-1841
DEKRET MATEJOVIE**

250

**Zachovať
lesy potomstvu**

hraníc, kopaní a pozemkov s vymedzením vlastníckych práv ľudí z handlov. Dôraz kládol aj na odbornú výchovu drevorubačov a lesných robotníkov, čím ako prvý na Slovensku vychovával stálych lesných robotníkov z povolania a snažil sa zabezpečiť, aby mali po celý rok prácu. Lesní robotníci z handlov mali okrem povinností vďaka Dekretovi zabezpečené aj práva formulované „na papieri“. Bol pre nich vzorom šľachetného, priameho, skromného energického človeka so sociálnym cítením. Tajomstvo jeho úspechov bolo dôsledné **overovanie lesníckej teórie praktickou prácou v lese**. 27. septembra 1802 sa Dekret ako 28-ročný oženil s

Katarínou Haberlovou, s ktorou prežil 39 rokov v bezdetnom manželstve. Vychoval však 2 chovanice, Agnesu a Flóru, a po smrti ovdovelého otca sa staral o 4 súrodencov, ktorých vychoval a hmotne zabezpečil. Zomrel 18. januára 1841.

„Zachovať lesy potomstvu, lebo oni sú predpokladom udržania života na Zemi“.

Jozef Dekret Matejovie

Čo sa udialo v lesnej pedagogike

Medzinárodný deň lesov 2024 (21. 03.)

Nosnou témou tohto ročníka boli **„Lesy a inovácie – nové riešenia pre lepší svet“**. Žiaci sa prostredníctvom lesných pedagógov dozvedeli, že využívanie nových technológií ako napr. drony v lesníctve umožňujú lepšie monitorovať zdravotný stav lesov, vzniknuté kalamity, priebeh lesných požiarov, či sledovanie biodiverzity. Dozvedeli sa, že hranice využitia dreva a ostatných lesných produktov posúva práve rozvoj vedy a výskumu. Spolu tento významný sviatok oslávilo viac ako 500 detí, žiakov a študentov spolu s lesnými pedagógmi z celého Slovenska.

LESNÍCKE DNI - Lesy otvorené novým výzvam.

19. apríla 2024 na Námestí SNP vo Zvolene – meste lesníctva sa konal 18.ročník obľúbeného podujatia Lesnícke dni. Program sa niesol v zmysle spomienky na **250-te výročie narodenia Jozefa Dekreta Matejovie – otca slovenského lesníctva**, ktorú si pripomenula odborná lesnícka verejnosť. Jeho dielo a odkaz pre budúce generácie sa odrážalo v 58 výtvarných príspevkoch zo 7 škôl a ocenili sa víhercovia zapojení do

súťaže. Zaznelo vyhlásenie na zasielanie nominácií pre Cenu Jozefa Dekreta Matejovie, ktorú udeľuje Slovenská lesnícka komora v spolupráci so štátnym podnikom Lesy Slovenskej republiky. 11 skupín detí materských škôl, žiakov základných škôl, študentov stredných škôl, dospelých a seniorov viedli generačné rozhovory pre dušu s odbornou terapeutkou. Deti sa hrali s drevenými vedeckými hračkami, skladali origami z lesa a riešili lesné rébusy. Poľovníci a včelári pripravili voňavú hubovú polievku a chutný poľovnícky guláš.

Do konca mája prebiehali pod hlavičkou Lesníckych dní vďaka lesníckym organizáciám ďalšie podujatia v Bratislave, Košiciach, Kežmarku, Kremnici, Trenčíne, Hlohovci, Trenčíne a ďalších mestách.

LES UKRYTÝ V KNIHE - Magické čísla v lese

Vyhodnotenie číselne magického 14.ročníka dňa 14. júna kampane Les ukrytý v knihe prebehlo v čarovnej atmosfére za prítomnosti autorky príbehu Kristíny Pulišovej - Silvuškine stratené korálky. Od apríla do mája

hľadali deti spolu s lesnými pedagógmi v knižniciach súvislosti medzi matematikou a lesom prostredníctvom čítania príbehu Silvuškine stratené korálky. Výsledky hľadania aplikovali vyriešením úloh z pracovného listu k príbehu. Z príbehu si deti odniesli lesnú matematiku aj poznanie, že priatelia si majú pomáhať. V korešpondenčnej súťaži riešili lesné hlavolamy s rôznou tematikou ako napr. „Rozprávkový hlavolam“, „Lesný tajníčkovník“, „Stratený v lese“, „Múdrostroj“, „Biologickú hru“ alebo výtvarne stvárnil „Ježka v klietke“. V tomto roku sa do projektu Les ukrytý v knihe zapojilo 22 knižníc z celého Slovenska, v ktorých sa

uskutočnilo 56 programov lesnej pedagogiky pre 1368 detí MŠ a ZŠ. Do tvorby lesných hlavolamov sa zapojilo 16 základných a materských škôl v spolupráci s knižnicami. Lesný pedagóg a výhercovia korešpondenčnej súťaže boli slávnostne ocenení a hodnotne odmenení. Informácie:

<http://www.lesnapedagogika.sk/portal/>

Učenie o lese

Dňa 11. septembra 2024 úspešne obhájilo svoje záverečné práce 24 účastníčok 6-teho kurzu vzdelávania „Učenie o lese“. Podľa vyjadrenia odborného garanta programu PaedDr. Dany Kollárovej, PhD. a členky hodnotiacej komisie PaedDr. Dariny Výbohovej, PhD. bol tento ročník výrazným posunom vpred. Opätovne sa podľa nich potvrdilo, že akreditácia programu mala zmysel a záverečné práce účastníčok, by mali byť zverejnené v osobitnej publikácii, aby slúžili študentkám pedagogických odborov ako inšpiratívny študijný materiál. V záverečných prácach účastníčok sa odrazila častejšia spolupráca s lesnými pedagógmi, pričom nie

všetky učiteľky mali túto možnosť, nakoľko sú lesní pedagógovia kapacitne dosť vyťažení.

Účastníčky sa venovali najmä téme zmyslového vnímania a bádateľských aktivít. Medzinárodný deň lesov bol príležitosťou na oslavu lesa a zrealizovanie zážitkových aktivít lesnej pedagogiky spolu s účastníčkami kurzu v Parku Adolfa Priesola pri Technickej univerzite vo Zvolene. V tento deň nás podporil aj zahraničný lesný pedagóg z Rumunska pán Tibor Sándor Kadar, ktorý pracuje na rozvoji lesnej pedagogiky vo svojej domovine.

Lesoučebňa Lučenec

Lesy Slovenskej republiky, š.p. na lesnej správe Lučenec (OZ Poľana) slávnostne otvorili novú lesoučebňu ako jedinečné miesto, ktoré spojí deti, lesníkov, poľovníkov a všetkých milovníkov prírody a lesa.

Lesoučebňa našla svoje nové sídlo v zrenovovanej budove lesnej správy. Spoznávať lesné dreviny huby živočíchy, ale aj život lesníka v minulosti a dnes, môžete vďaka moderným interaktívnym pomôckam spolu s deťmi. Ideálna poloha v blízkosti mestského parku v Lučenci umožňuje realizáciu zážitkových aktivít lesnej a poľovníckej pedagogiky pre návštevníkov Lesoučebne zo širokého okolia.

Ako sme oslávili Medzinárodný deň stromu? (20. 10.)

Deti z MŠ Očová si spolu s lesnou pedagogičkou najprv v školskej záhrade vybrali vhodné miesto pre zasadenie stromu, následne si prakticky vyskúšali ako pripraviť pôdu, správne zasadiť strom, ako ho ochrániť, a ako sa oň neskôr starať. A tešia sa na zmyslovú ochutnávku, keď dozrejú plody.

Deti z MŠ Babiná sa pri sluchovej poznávačke stromu na vlastné „uši“ presvedčili, že rozoznať sluchom veľké semienko „Matky slovenských lesov“ (buka) od menšieho semienka jedle, je oveľa jednoduchšie, ako sa na „prvé počutie“ zdalo.

Piataci zo ZŠ Moskovská v Banskej Bystrici spoznávali svoj smrek prostredníctvom hmatu so zakrytými očami.

Predškoláci z MŠ Guliver z Banskej Štiavnice v Arboréte Kysihýbel spoznali škodcu smreka. Hravo ovoniavaním zisťovali využitie agregračných a pohlavných feromónov u lykožrúta smrekového.

Čo nás čaká v lesnej pedagogike?

Učenie o lese

V januári 2025 otvorí siedmy kurz inovačného vzdelávania Učenie o lese pre pedagogických zamestnancov PaedDr. Darina Výbohovú, PhD. prezentáciou Environmentálna výchova na príklade lesa. Vzdelávací program Učenie o lese – environmentálna výchova pre predprimárne vzdelávanie na príklade lesa ponúka možnosti aplikácie teoretických poznatkov a princípov biologických javov s praktickými formami osvojovania si nových informácií, postojov a zručností. Jeho cieľom je prehĺbiť vedomosti a posilniť zručnosti pedagogických zamestnancov v oblasti environmentálnej výchovy na príklade lesa s využitím zážitkového učenia lesnej pedagogiky. V prípade záujmu nás prosím kontaktujte mailom info@lesnapedagogika.sk.

TIP NA AKTIVITU S DEŤMI

Cieľ aktivity: zoznámiť sa s „otcom slovenského lesníctva“ – Jozefom Dekretom Matejovie (JDM)

Cieľová skupina: od 6 rokov

Pomôcky: úvodný článok o JDM z Lesných horizontov – zima 2024, výkres s maľovankou JDM na A4 (A3), tajnička a výrok na A4 Jozefa Dekréta Matejovie podľa počtu detí, pastelky, fixky, farby podľa zvolenej výtvarnej techniky

Postup: Lesný pedagóg prečíta alebo voľne prerozpráva článok o Jozefovi Dekretovi Matejovie, u žiakov, ktorí vedia čítať, môže čítať s nimi alebo čítajú striedavo žiaci. Na záver zdôrazní podstatné informácie a tiež slová, ktoré sa neskôr vyskytnú v tajničke, prípadne sa na ne opýta. Zopakuje a vysvetlí význam výroku: „**Zachovať lesy potomstvu, lebo oni sú predpokladom udržania života na Zemi**“ a výrok spolu so všetkými deťmi zopakuje 2 x nahlas a môžu si ho vyslabikovať spolu s tleskaním „Za-cho-vať le-sy po-tom-stvu, le-bo oni sú pred-po-kla-dom udr-ža-nia ži-vo-ta na Ze-mi“. U čítajúcich detí výrok z prílohy č.1 rozstrihá na slová, deti rozdelí do skupín, každej skupine dá rozstrihaný výrok, vysvetlí pravidlá, odštartuje súťaž zapískaním na píšťalku a tá skupina detí, ktorá výrok poskladá správne

ako prvá je víťazná, ak sú vo výroku chyby, šancu na víťazstvo má ďalšia skupina v poradí. Výrok si na záver znovu pomaly povedia nahlas a skupiny, ktoré ho mali nesprávne, si ho opravujú.

Potom rozdá tajničku - prílohu č.2 čítajúcim deťom jednotlivo alebo do dvojíc, aby si mohli pomáhať. Vysvetlí pravidlá a po vyriešení tajničky prejde nahlas spolu so všetkými jednotlivé riadky tajničky, aby si mohli doplniť, či opraviť chýbajúce slová.

S deťmi, ktoré nečítajú, napr. u predškolákov, či prvákov môže mať tajničku na tabuli či veľkom flipchartovom papieri a odpovede dopisuje lesný pedagóg veľkými tlačnými písmenami do tajničky, pričom deti pomáhajú s čítaním či dopisovaním dopĺňaných slov.

Posledná aktivita je portrét Jozefa Dekreta Matejovie – maľovanka - príloha č.3. Lesný pedagóg vysvetlí, že nejde len o portrétové stvárnenie osoby J. D. Matejovie, ale skôr o obraz doby, v ktorej žil a pôsobil, vyzdvihnutie jeho osobnostných čŕt, prínosu a diela, „ide o obraz JDM očami detí“. Na záver si spoločne vyhodnotia hotové práce. K aktivitám patrí príloha č.1 Výrok, č.2 Tajnička, č.3 Maľovanka.

www.lesnapedagogika.sk

www.facebook.com/lesnapedagogika

www.forestpedagogics.eu

www.ewobox.sk

MINISTERSTVO
PÔDOHOSPODÁRSTVA
A ROZVOJA VIDIEKA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Vydalo: Národné lesnícke centrum – Centrum transferu poznatkov a lesnej pedagogiky s podporou Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR

ZEMSKÝ RAJ 2025

*Na konári jedle sýkorka šteboce,
už je tu Nový rok, lúčia sa vianoce.
V noci na Silvestra dopredu a nie späť,
veselý nový rok 2025.*

*Želáme vám lásky ako vločiek snehu,
čo srdcia ľudí spája a vôkol plodí nehu.*

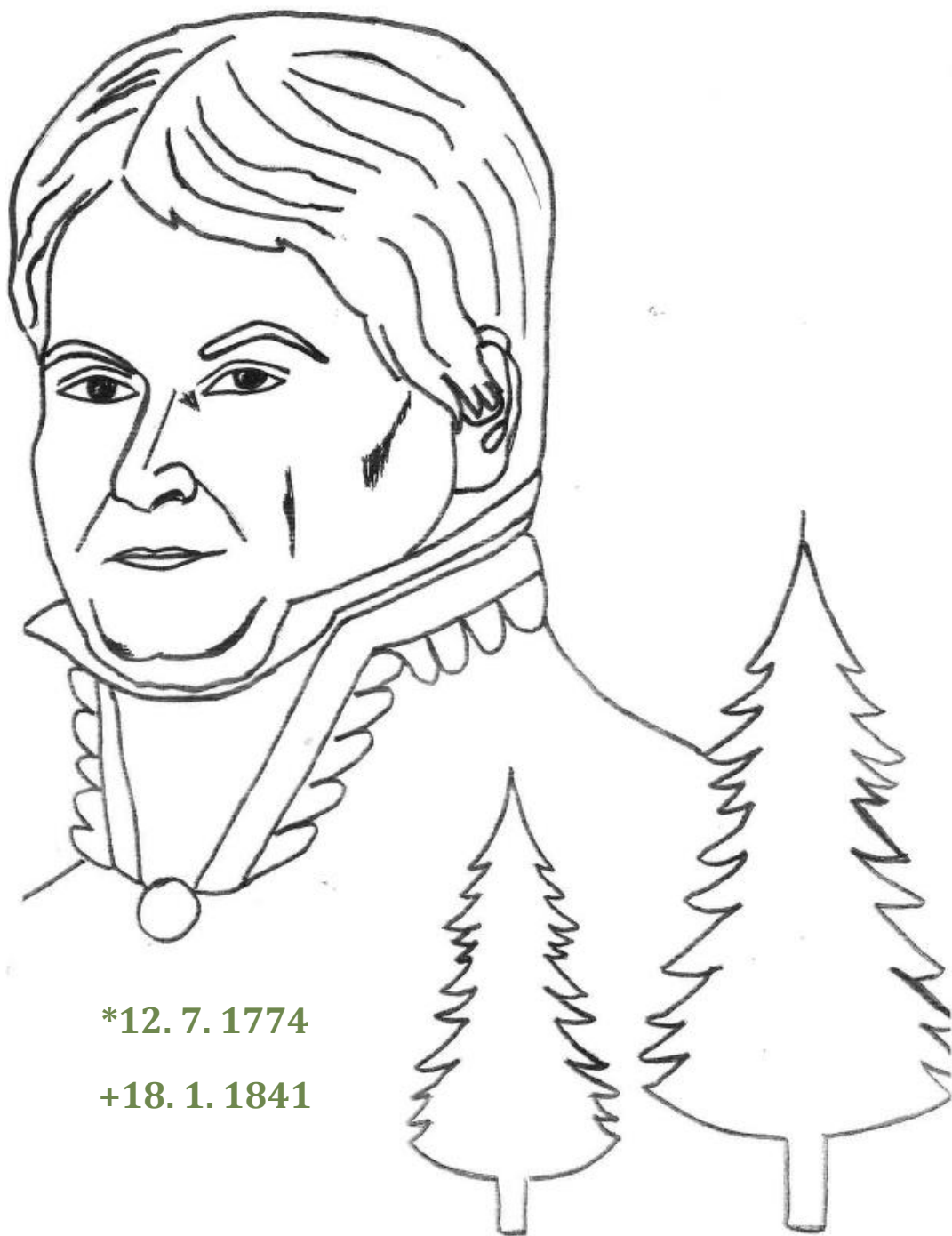
*Želáme vám telo svieže jak lesný dážď,
nech sa cítiš dobre a zdravie pevné máš.
Želáme vám šťastia jak v lese ihličia,
nech pekné sny vaše, už chmáry neničia.
Nech lesný vánok svetom nesie sa,
s posolstvom mieru ľuďom i nebesám.
Nech pýcha s lakotou opustia ľudí,
lásky s radosťou nech nás prebudí.
Želajme všetkým zo srdca len to naj,
nech spolu naveky žijeme Zemský raj.*

Autorka: Eva Vakulová

NIEČO MALÉ NA ZÁVER...

JOZEF DEKRET MATEJOVIE A DETI

Milé deti ktože to vie,
že lesníctva otec nášho
je Jozef **Dekret Matejovie**?
Lesníctvo dedí sa z otca na syna
veľká je jeho zelená rodina.
Múdry človek to mi ver,
meral výšku aj priemer.
Nikto mu to neporadil,
aby mladé **stromy sadil**.
Z vášňou lesy pestoval,
holorubom stopku dal,
vymeriaval **mapoval**,
handelníkom prácu dal,
a za **lesných odborníkov**,
cielene ich vchoval.
Tu **inovácie** v hlave hmýria,
už **obojručne drevo pília**.
Načo kmene ťažké nosiť,
furmanom sa stále prosiť,
„tobogány“ dal postaviť,
vodným šmykom **drevo plaviť**,
a kam treba ho doplaviť.
Vlastné deti nevychoval,
lásku k ľuďom, lesu choval.
My **zachovajme lesy deťom**,
nech v rovnováhe žijú svetom.

„Zachovať lesy potomstvu, lebo oni sú
predpokladom udržania života na Zemi“.

Jozef Dekret Matejovie

Autor: **Eva Vakulová**

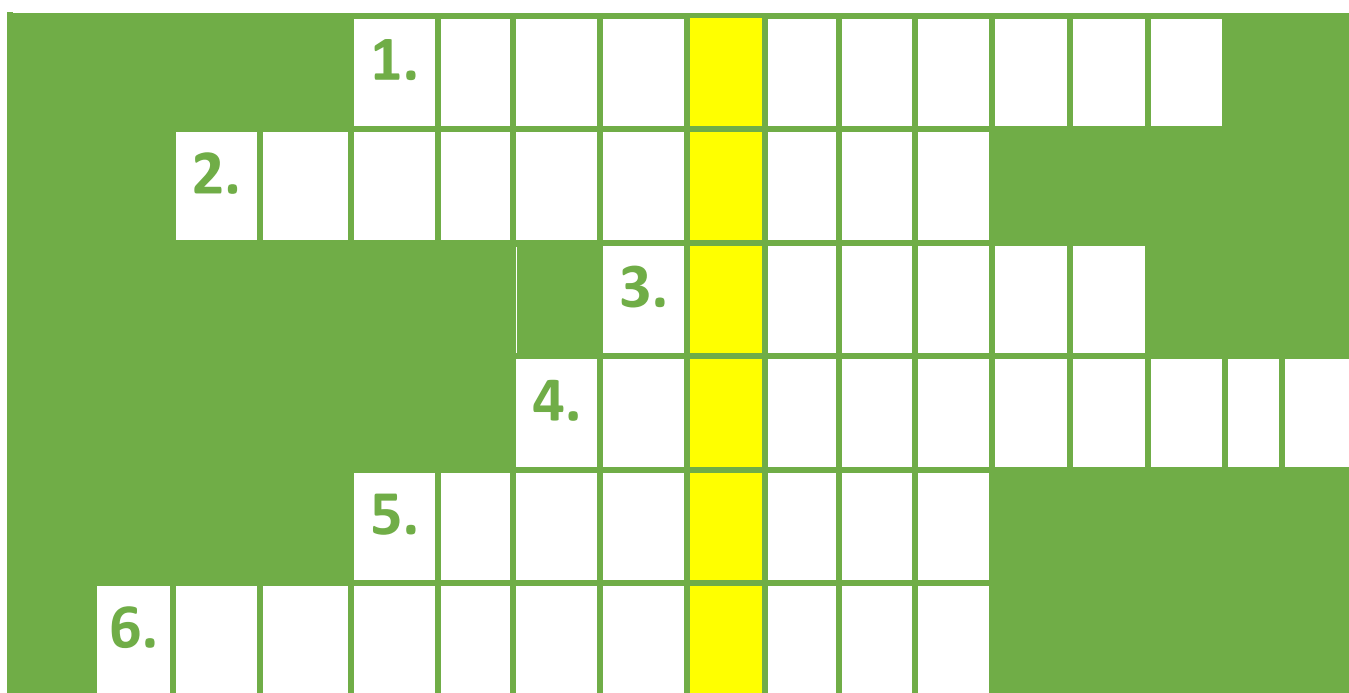
**ZACHOVAŤ LESY
POTOMSTVU, LEBO
ONI SÚ
PREDPOKLADOM
UDRŽANIA ŽIVOTA
NA ZEMI.**

JOZEF DEKRÉT MATEJOVIE

Príloha č. 2 Tajnička Jozef Dekrét Matejovie

Otec slovenského lesníctva – tak sa zvykne označovať významný lesník, Jozef Dekret Matejovie. Je rodákom zo stredného Slovenska. Tajnička ukrýva názov osady, v ktorej sa narodil.

1. POMENOVANIE LESNÝCH ROBOTNÍKOV – DREVORUBAČOV V OKOLÍ ČIERNEHO HRONA NA KONCI 18. STOROČIA.
2. PRÍMENIE JOZEFA DEKRETA PODĽA JEHO STARÉHO OTCA.
3. MESTO, V KTOROM 8 ROKOV ŠTUDOVAL MLADÝ JOZEF (OD SVOJICH 6. ROKOV).
4. JOZEF DEKRET MATEJOVIE BOL NOSITEĽOM NOVÝM MYŠLIENOK UMELEJ OBNOVY LESA. AKO INAK SA NAZÝVA ČLOVEK, KTORÝ AKO PRVÝ PRINÁŠA NIEČO NOVÉ, UROBÍ NIEČO NOVÉ, VÝNIMOČNÉ?
5. JOZEF DEKRET MATEJOVIE ODMIETAL ÚPLNE VYRÚBANIE LESA, ČO SA NAZÝVA H.....
6. JOZEF DEKRET MATEJOVIE SI UVEDOMOVAL, ŽE PRI KOMUNIKÁCII S LESNÝMI ROBOTNÍKMI A V STYKU S ÚRADMI JE DÔLEŽITÝ JAZYK, KTORÝM HOVORIA NA ÚZEMÍ VTEDAJSIEHO HORNÉHO UHORSKA, IŠLO O JAZYK, KTORÝ POUŽÍVAME NA NAŠOM ÚZEMÍ AKO OFICIÁLNY NÁRODNÝ JAZYK.

			1.	H	A	N	D	E	L	N	Í	C	I	
	2.	M	A	T	E	J	O	V	I	E				
						3.	B	R	E	Z	N	O		
				4.	P	R	I	E	K	O	P	N	Í	K
			5.	H	O	L	O	R	U	B				
6.	S	L	O	V	E	N	Č	I	N	A				

Príloha č.3 Maľovanáka Jozef Dekrét